

Loont het om te werken?

GRIP beantwoordt enkele vragen over de invloed van werken op je FOD-tegemoetkomingen

April 2022

Inhoud

Wat is een (arbeids)handicap?.....	3
Welke uitkering kan ik krijgen bij handicap of ziekte?.....	4
Mogen mensen met een handicap werken?	5
Moet ik werken in een maatwerkbedrijf?.....	5
Wat gebeurt er met mijn persoonsvolgend budget als ik ga werken?.....	6
Wat gebeurt er met mijn integratietegemoetkoming (IT) als ik ga werken? ...	6
Wat gebeurt er met mijn inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) als ik ga werken?	7
Ligt er een limiet op het aantal uur dat ik vrijwilligerswerk mag doen?	7
Zal ik meer inkomen hebben als ik werk?	8
Waarom zou ik werken als ik toch een tegemoetkoming krijg?	8
Moet mijn werkgever aanpassingen maken?.....	9
Wat zijn redelijke aanpassingen?	9
Welke tegemoetkomingen zijn er voor werkgevers?	9
Zelfstandige met een handicap, wat nu?	10
Wat is een re-integratietraject of het Terug-Naar-werktraject?	11
Wat als ik ziek word tijdens een Terug-Naar-werktraject?	11
Wat bij discriminatie?.....	11
Betalen om te mogen werken?	12
Meer info?.....	12
Bronnen	13

Wat is een (arbeids)handicap?

Wat is een handicap?

Handicap heeft veel verschillende definities. In het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH) wordt een handicap omschreven als:

“Personen met een handicap omvat personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving.” (Verenigde Naties, 2006)

Wat is een arbeidshandicap?

Je hebt een arbeidshandicap als je 'een aantasting van je mentale, psychische, lichamelijke of zintuiglijke mogelijkheden hebt en als je uitzicht op het verwerven en behouden van een arbeidsplaats en op vooruitgang op die plaats langdurig en in een belangrijke mate beperkt is of bedreigd wordt'. (Ministerie van werk en sociale economie, 2003)

Mensen met een arbeidshandicap zijn:

- mensen met een handicap-erkenning van het VAPH;
- mensen die enkel een getuigschrift/diploma hebben van het buitengewoon onderwijs;
- mensen met een inkomensvervangende tegemoetkoming of een integratietegemoetkoming;
- mensen met een attest van blijvende arbeidsongeschiktheid. Ofwel via een gerechtelijke beslissing ofwel van een bevoegde federale instelling;
- mensen die recht geven op bijkomende kinderbijslag of die recht hebben op verhoogde kinderbijslag als ouder met een handicap;
- mensen die een invaliditeitsuitkering krijgen;
- mensen met een attest van arbeidshandicap door een VDAB aangewezen dienst of arts.

Een erkenning van je arbeidshandicap moet je zelf aanvragen op de website van de VDAB: <https://www.vdab.be/gezondheidsprobleem>.

Welke uitkering kan ik krijgen bij handicap of ziekte?

Mensen met een handicap in Vlaanderen hebben recht op verschillende soorten uitkeringen (Vlaanderen, 2021).

- **Inkomensvervangende Tegemoetkoming (IVT):** voor mensen tussen 18 en 65 jaar van wie het verdienvermogen beperkt is tot 1/3 omwille van een handicap. Als je handicap een invloed heeft op je zelfredzaamheid, heb je ook recht op een integratietegemoetkoming (IT).
- **Integratietegemoetkoming (IT):** kun je krijgen om kosten die je maakt door je handicap mee te compenseren.
- **Persoonsvolgende Financiering (PVF)** is een budget waarmee je ondersteuning kan kopen. Om dit budget te krijgen, moet je een aanvraag indienen bij het VAPH. Er zijn lange wachtlijsten voor PVF, het kan jaren duren voor je dit geld krijgt.
- Een **ziekte-uitkering** is een uitkering of vervangingsinkomen tijdens een periode van arbeidsongeschiktheid door ziekte of een ongeval. Dit wordt uitbetaald door de mutualiteit (het ziekenfonds, de ziekenkas) en kan maximum 12 maanden duren. Meer info over de berekening: [https://www.riziv.fgov.be/nl/themas/arbeidsongeschiktheid/werknemers-werklozen/Paginas/berekening-arbeidsongeschiktheidsuitkering.aspx#Berekening tijdens het 1e jaar arbeidsongeschiktheid \(de %E2%80%98primaire arbeidsongeschiktheid%E2%80%99\)](https://www.riziv.fgov.be/nl/themas/arbeidsongeschiktheid/werknemers-werklozen/Paginas/berekening-arbeidsongeschiktheidsuitkering.aspx#Berekening%20tijdens%20het%201e%20jaar%20arbeidsongeschiktheid%20(de%20%80%98primaire%20arbeidsongeschiktheid%20%80%99)). Je hebt voor deze uitkering een medisch attest nodig van arbeidsongeschiktheid.
- Als je arbeidsongeschiktheid langer duurt dan 12 maanden, wordt je dossier voorgelegd aan het RIZIV om eventueel een **invaliditeitsuitkering** te krijgen. Ook die wordt uitbetaald door de mutualiteit. Meer info over de berekening: [https://www.riziv.fgov.be/nl/themas/arbeidsongeschiktheid/werknemers-werklozen/Paginas/berekening-arbeidsongeschiktheidsuitkering.aspx#Berekening na het 1e jaar arbeidsongeschiktheid \(de %E2%80%98invaliditeit%E2%80%99\)](https://www.riziv.fgov.be/nl/themas/arbeidsongeschiktheid/werknemers-werklozen/Paginas/berekening-arbeidsongeschiktheidsuitkering.aspx#Berekening%20na%20het%201e%20jaar%20arbeidsongeschiktheid%20(de%20%80%98invaliditeit%E2%80%99))

Mogen mensen met een handicap werken?

Ja, mensen met een handicap mogen werken!

In artikel 27 van het VRPH staat:

“... het recht van personen met een handicap op werk, op voet van gelijkheid met anderen; dit omvat het recht op de mogelijkheid in het levensonderhoud te voorzien door middel van in vrijheid gekozen af aanvaard werk op een arbeidsmarkt en in een werkomgeving die open zijn, waarbij niemand wordt uitgesloten, en die toegankelijk zijn voor personen met een handicap”.

Sinds 1 augustus 2009 is het VRPH geldig in België. Ons land dient stappen vooruit te zetten om het te implementeren in de wetgeving. In onze federale regelgeving is terug te vinden dat mensen met een handicap recht hebben op werk (Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid, 2021).

GRIP maakt echter een onderscheid tussen werk en écht werk. Echt werk is een betaalde job in een gewone werkomgeving. Met de nodige redelijke aanpassingen en goede ondersteuning (GRIP, 2018). Vrijwilligerswerk en maatwerk zijn dus geen écht werk. Ze kunnen wel een opstap zijn naar echt werk.

Als je gaat werken, dan meld je dit best zo snel mogelijk aan de Directie-Generaal voor Personen met een Handicap via de website 'My Handicap'. Zo vermijd je dat je later uitkeringen moet terugbetalen. Ook als je stopt met werken meld je dit best zo snel mogelijk zodat je budget opnieuw berekend kan worden.

Vergeet je dit? Geen probleem. De Directie-Generaal voor Personen met een Handicap wordt automatisch op de hoogte gebracht. Als je als zelfstandige start, moet je dit wel binnen de 3 maanden zelf doorgeven.

Moet ik werken in een maatwerkbedrijf?

Maatwerk wil werk en ondersteuning op maat bieden aan mensen die moeilijk een job vinden en hen zo naar het reguliere circuit laten doorstromen. Dit is voor personen met een arbeidshandicap, personen met een psychosociale problematiek en langdurig werkzoekenden die extra begeleiding nodig hebben. (Vlaanderen, 2021).

Maatwerk is een optie voor mensen met een handicap, maar geen verplichting. Werken op de gewone arbeidsmarkt is ook mogelijk en is eigenlijk het einddoel van maatwerk.

Voor het VRPH en dus ook voor GRIP is maatwerk niet voldoende. Het is nog steeds een aparte werkplaats en dus een vorm van segregatie. Echt werk is in het reguliere arbeidscircuit. Maatwerk mag dus geen eindpunt zijn. Op 1 januari 2023 komt er meer ondersteuning op de reguliere arbeidsmarkt via het Decreet Individueel Maatwerk. Mogelijks zal dit meer inclusie met zich meebrengen.

Wat gebeurt er met mijn persoonsvolgend budget als ik ga werken?

Het Persoonsvolgend Budget (PVF) is een persoonlijk budget om zorg of ondersteuning mee 'aan te kopen' (VAPH, 2021). Je kan zelf kiezen hoe je dit geld besteedt. Als je gaat werken, blijft je je PVF behouden, je kunt het budget zelfs gebruiken voor ondersteuning op het werk. Bijvoorbeeld door een persoonlijke assistent mee te nemen.

PVF is geen vorm van inkomen. Het bedrag wordt bepaald op basis van de categorie waarin je zit (1 tot en met 24). De hoeveelheid ondersteuning die je nodig hebt, bepaalt in welke budgetcategorie je zit. De categorie blijft dezelfde als je gaat werken en het bedrag dat je ontvangt dus ook.

Wat gebeurt er met mijn integratietegemoetkoming (IT) als ik ga werken?

Een integratietegemoetkoming is géén vorm van inkomen. Als er een berekening gemaakt wordt van het netto-inkomen mag je integratietegemoetkoming hier niet worden bijgeteld. Het is een budget om de kosten van je handicap mee te compenseren.

Vroeger verminderde je integratietegemoetkoming als je belastbaar loon hoger was dan 23.356 euro per jaar. Sinds 1 oktober 2021 is deze grens verhoogd naar 63.000 euro per jaar (Lalieux, 2021) waardoor je minder snel je integratietegemoetkoming verliest.

Als je jaarlijks minder inkomen hebt, dan blijft je integratietegemoetkoming dezelfde. Het bedrag dat je krijgt hangt af van de categorie waarin je zit. Om

een juister beeld te krijgen, bespreek je dit best met de sociale dienst van de FOD (<https://handicap.belgium.be/docs/nl/zitdagen-vlaanderen-brussel.pdf>).

Als je integratietegemoetkoming volledig wegvalt, verlies je ook bepaalde sociale en fiscale maatregelen (bijvoorbeeld het sociaal tarief gas en elektriciteit, de vermindering van de successierechten, hogere terugbetaling bij je ziekenfonds en de vrijstelling of compensatie op de saneringsbijdrage op je waterfactuur). Het is dus belangrijk om minstens 1 euro integratietegemoetkoming te behouden.

Wat gebeurt er met mijn inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) als ik ga werken?

Een inkomensvervangende tegemoetkoming is letterlijk ter vervanging van een inkomen. Het bedrag daalt dus ook als je een inkomen hebt door te werken.

Het bedrag dat je uiteindelijk op je rekening hebt, gaat wel altijd hoger zijn als je gaat werken dan als je niet werkt. Er zijn berekentools op de website (<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fhandicap.belgium.be%2Fdocs%2Fnl%2Fsimulatie-bedragen-ivt-it.xls&wdOrigin=BROWSELINK>) van de FOD om te kijken hoe dit voor jou precies zit. De VDAB kan je hier ook mee helpen (<https://handicap.belgium.be/docs/nl/zitdagen-vlaanderen-brussel.pdf>).

Ligt er een limiet op het aantal uur dat ik vrijwilligerswerk mag doen?

Vrijwilligers mogen het hele jaar door vrijwillig werken, maar ze mogen maximaal 35,41 euro per dag (bedrag 2022) en 1.416,16 euro of 2.600,901 per jaar (bedragen 2022) verdienen (Federale Overheidsdienst Financiën, 2022).

---

¹ Het verhoogde grensbedrag betreft volgende categorieën van vrijwilligers:

1. Sporttrainer, sportlesgever, sportcoach, jeugdsportcoördinator, sportscheidsrechter, jurylid, steward, terreinverzorger-materiaalmeester, seingever bij sportwedstrijden.
2. De nachtoppas, te weten het inslapen, evenals de dag-oppas bij hulpbehoevende personen volgens de voorwaarden en kwaliteitscriteria die iedere gemeenschap bepaalt.
3. Het niet-dringend liggend ziekenvervoer.

Je moet dit inkomen niet invullen in je belastingaangifte want het is geen belastbaar inkomen en het heeft dus geen invloed op je tegemoetkomingen.

Zal ik meer inkomen hebben als ik werk?

Ja, je totale inkomen kan nooit lager zijn als je gaat werken. Je tegemoetkomingen dalen minder snel dan dat je inkomen stijgt.

Dit is een basisprincipe en als dit niet zo is in jouw geval, is er iets misgegaan in de herberekeningen. Meer info kan je krijgen bij de sociale assistenten van de FOD (<https://handicap.belgium.be/docs/nl/zitdagen-vlaanderen-brussel.pdf>).

Het kan wel gebeuren dat je inkomen zo hoog is dat je integratietegemoetkoming en/of je inkomensvervangende tegemoetkoming wegvalt.

Als je integratietegemoetkoming wegvalt dan verlies je ook je andere voordelen. Op die manier kan je wel financieel slechter uitkomen door veel te verdienen.

Waarom zou ik werken als ik toch een tegemoetkoming krijg?

Werken is véél meer dan een loon krijgen. Een loon dat volwaardig is, is belangrijk om te spreken over écht werk, maar het is niet het enige wat telt.

Werken wordt ook gezien als een bijdrage leveren aan de samenleving, iets betekenen voor anderen en erbij horen. Werken is sociaal contact, mensen ontmoeten en vrienden maken. Werken is bijleren en groeien in je vaardigheden. Werken is structuur brengen in je leven, een planning maken en houvast. Werken is persoonlijke ontwikkeling. Werken is waardering krijgen voor wat je doet. Werken is onder de mensen komen en uit je huis gaan. Werken is fit en gezond blijven, zowel fysiek als mentaal.

Er zijn veel verschillende redenen om te werken op de reguliere arbeidsmarkt. Dit hoeft niet voltijds te zijn. Deeltijds werken is ook een optie.

Moet mijn werkgever aanpassingen maken?

Ja, werkgevers zijn verplicht om redelijke aanpassingen te maken (Unia, 2017). Als ze dit niet doen, dan is dit discriminatie en dat is strafbaar.

Wat die redelijke aanpassingen concreet zijn, verschilt per persoon en per werkplaats. Er wordt rekening gehouden met de kostprijs, de invloed op de organisatie van het werk, de bruikbaarheid, de omgeving en met mogelijke alternatieven. Het is belangrijk dat de aanpassingen passen bij de noden van de persoon die ze gebruikt. Ze moeten op maat zijn, efficiënt, gelijkwaardige deelname mogelijk maken, zelfstandigheid garanderen en veiligheid garanderen.

Wat zijn redelijke aanpassingen?

Voorbeelden van redelijke aanpassingen zijn: flexibele werkuren, tolken, coaching, software, hellende vlakken, een herverdeling van de taken, thuiswerk, aangepast materiaal, ...

Een werkgever kan ook kiezen voor Universal Design. Dit is een manier om te ontwerpen. Het 'design' (ontwerp) is 'universal' (voor iedereen). Dit zorgt ervoor dat er minder aanpassingen nodig zijn. Al past men Universal Design toe, men mag de individuele noden niet uit het oog verliezen en alsnog aanpassingen doen indien nodig.

Welke tegemoetkomingen zijn er voor werkgevers?

De VDAB heeft verschillende tegemoetkomingen voor mensen met een handicap die werken: de Bijzondere TewerkstellingsOndersteunende Maatregelen (BTOM's) (VDAB, 2021). Die zijn er voor werkgevers en werknemers, maar ook voor zelfstandigen, werkzoekenden, jobstudenten, duaal leren, wijk-werken en werkplekieren.

Er zijn 4 soorten BTOM's:

- De **Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP)** is een loonkostsubsidie voor de werkgever en kan divers ingezet worden. Het bedrag dat je krijgt, ligt tussen de 20 en 60 procent van het referteloon. De werkgever krijgt dit voor maximaal 5 jaar - maar is verlengbaar.

- **Aanpassingen op de werkvloer** zoals een arbeidspostaanpassing, zijn een financiële tegemoetkoming voor de werkgever. Dit gaat enkel over de meerkost die een aanpassing met zich meebrengt. De VDAB komt eerst ter plaatse om goed te keuren. Arbeidsgereedschap en kledij zijn een tegemoetkoming voor de werknemer en blijven zijn eigendom. De werkgever moet eerst de aanvraag indienen. Na een bezoek ter plaatse en de goedkeuring, kan hij aankopen.
- **Tolken** zijn er voor werknemers én werkzoekenden. Voor werknemers is dit 10% van de arbeidstijd (eventueel tot 30%). Er zijn tolken voor Vlaamse Gebarentaal (VGT), orale tolken en schrijftolken.
- **Tegemoetkoming in vervoer** is enkel voor mensen die geen 300 meter kunnen stappen. Je hebt hiervoor een attest van een dokter nodig. De tegemoetkoming kan zijn voor eigen vervoer, gespecialiseerd vervoer of openbaar vervoer met een begeleider.

Als je hier meer informatie over wilt, kan je terecht bij de VDAB. Je kan ook meer lezen op: <https://www.vdab.be/arbeidshandicap/ondersteunende-maatregelen>

Vanaf 1 januari 2023 zal men ook beroep kunnen doen op een begeleidingspremie dank zij het Decreet Individueel Maatwerk.

Zelfstandige met een handicap, wat nu?

Als je als zelfstandige werkt en een arbeidshandicap krijgt waardoor je volledig moet stoppen met werken, dan heb je recht op een ziekte-uitkering (Talenticap, 2021). Na 12 maanden wordt dit omgezet in een invaliditeitsuitkering.

Als werkende zelfstandige met een handicap kan je ook een VOP krijgen. De VOP is een budget dat je krijgt van de VDAB voor 5 jaar - maar kan eventueel verlengd worden. Om hierop recht te hebben moet er voldoende bedrijfsactiviteit zijn. Concreet wil dit zeggen dat het belastbare netto bedrijfsinkomen begroot moet worden op een bedrag hoger of gelijk aan 13.500 euro (bedrag april 2022).

Als zelfstandige kan je Persoonsvolgende Financiering gebruiken voor ondersteuning op het werk, net zoals werknemers. Zie ook de vraag: "Wat gebeurt er met mijn persoonsvolgend budget als ik ga werken?".

Wat is een re-integratietraject of het terug-naar-werktraject?

Als uw werknemer arbeidsongeschikt wordt door ziekte of een ongeval, kan de werknemer aan zijn re-integratie werken via het Terug-Naar-werktraject. Het doel is om de werknemer zo snel mogelijk (geheel of gedeeltelijk) weer aan het werk te krijgen.

Meer info

<https://www.riziv.fgov.be/nl/themas/arbeidsongeschiktheid/werknemers-werklozen/Paginas/reintegratietraject.aspx>

Wat als ik ziek word tijdens een terug-naar-werktraject?

Als je ziek of arbeidsongeschikt wordt tijdens een re-integratietraject moet de werkgever geen gewaarborgd loon betalen (Liantis, 2017). Je krijgt vanaf de eerste dag een uitkering van het ziekenfonds. Die arbeidsongeschiktheidsuitkering is gelijk aan 60% van je brutodagloon.

Deze regel is er om werkgevers te stimuleren voor de reïntegratie van arbeidsongeschikte werknemers. Voor de werknemer zelf betekent het dat hij bij de eerste 30 dagen ziekte minder geld krijgt dan werknemers zonder reïntegratietraject.

Andere werknemers hebben de eerste 30 dagen nog recht op een (deels) gewaarborgd loon en krijgen pas na die 30 dagen een volledige arbeidsongeschiktheidsuitkering (Jobat, 2020). Die is 60% van het bruto dagloon.

Wat bij discriminatie?

Mensen met een handicap ervaren vaak discriminatie, met andere woorden: ze krijgen een oneerlijke behandeling. Dat kan tijdens het zoeken naar werk, maar ook op de werkplaats zelf. Bijvoorbeeld als de werkgever geen redelijke aanpassingen wilt maken. Als je dit meemaakt, kan je bij Unia terecht. Unia komt op voor mensen die gediscrimineerd worden. Je kunt een melding doen via: <https://www.melding.unia.be/nl/meld-het>.

Betalen om te mogen werken?

Op dit moment zijn er Vlaanderen heel wat mensen met een handicap die niet werken, maar aan dagbesteding doen. Het zijn meestal grote organisaties die hierin voorzien. De mensen die er gebruik van maken betalen een dagprijs. Die is voor 21plussers 5,36 euro per dagdeel (prijs 2022).

Sommige mensen worden als vorm van dagbesteding ingezet in winkels en de horeca, bijvoorbeeld in restaurants, bakkerijen en kledingwinkels. Om er te werken, betalen ze dezelfde prijs als mensen in andere vormen van dagbesteding. Deze mensen met een handicap moeten dus betalen om te werken.

Meer info?

Wens je meer info? Lees dan zeker ook:

- [#inclusie#inkomen](#)
- [#inclusie#werk](#)

Heb je nog vragen? Neem dan contact op met Seline Somers:
seline@gripvzw.be

Bronnen

- Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid.** (2021). *Verdrag van de Verenigde Naties inzake Rechten van Personen met een Handicap*. Federale Overheidsdienst - Sociale Zekerheid.
<https://socialsecurity.belgium.be/nl/verdrag-van-de-verenigde-naties-inzake-rechten-van-personen-met-een-handicap>.
- GRIP vzw.** (2018). *Op weg naar echt werk*. GRIP vzw.
<https://gripvzw.com>.
- Jobat.** (2020, 29 juli). *Gewaarborgd loon: hoe, wat en waarom?*. Jobat.
<https://www.jobat.be/nl/art/gewaarborgd-loon-hoe-wat-en-waarom>.
- Lalieux, K.** (2021, 27 oktober). *Vermindering van de prijs van de arbeid voor personen met een handicap*. Lalieux Belgium.
<https://lalieux.belgium.be/nl/vermindering-van-de-prijs-van-de-arbeid-voor-personen-met-een-handicap>.
- Liantis.** (2017, 6 maart). *Geen gewaarborgd loon tijdens periode van toegelaten arbeid*. Liantis.
<https://www.liantis.be/nl/nieuws/geen-gewaarborgd-loon-tijdens-periode-van-toegelaten-arbeid>.
- Talenticap.** (2021). *Regelgeving PMH*. Talenticap.
<http://talenticap.be/informatie/>.
- Unia.** (2017). *Brochure redelijke aanpassingen werk*. Unia.
https://www.unia.be/files/Documenten/Brochures/Brochure_redelijke_aanpassingen_werk_NL_2017_word_DEF.doc.
- VAPH.** (2004). *Definitie handicap*. Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.
<https://www.vaph.be/voorwaarden/handicap>.
- VAPH.** (2021). *Zorg en ondersteuning op maat inkopen*. Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.
<https://www.vaph.be/persoonlijke-budgetten/pvb/algemeen>.
- VDAB. (2021).** *Medewerkers met een gezondheidsprobleem tewerkstellen*. VDAB.
<https://werkgevers.vdab.be/werkgevers/gezondheidsprobleem>.

Verenigde Naties. (2006, 13 december). *Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap*. Verenigde Naties. New York.

Vlaanderen. (2021). *Financiële en fiscale tegemoetkomingen voor personen met een handicap*. Vlaanderen.

<https://www.vlaanderen.be/financiele-en-fiscale-tegemoetkomingen-voor-personen-met-een-handicap>.

Vlaanderen. (2021). *Sociale economie*. Vlaanderen.

<https://www.vlaanderen.be/sociale-economie>.